

Toetsing Wet natuurbescherming

Fietspad N790/N791, Wilpsedijk te Wilp



Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Provincie Gelderland
T.a.v. de heer J.W. van den Boogert
Markt 11
6800 GX Arnhem

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	10206
Datum:	24-12-2019
Projectleider:	J. Hakkens
Opgesteld:	R. Kroeskop
Gecontroleerd:	V. de Lenne
Status:	Concept
Versie:	1

© 2019 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	6
2.1	Huidige situatie.....	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling.....	6
3	Natuurwetgeving en -beleid.....	10
3.1	Inleiding.....	10
3.2	Bescherming van soorten.....	10
3.3	Bescherming van gebieden.....	10
3.4	Bescherming van houtopstanden.....	11
3.5	Gelders Natuurnetwerk.....	12
4	Methode.....	15
4.1	Bureauonderzoek.....	15
4.2	Terreinbezoek.....	15
5	Beschermde soorten.....	17
5.1	Planten.....	17
5.2	Zoogdieren.....	17
5.3	Vogels.....	22
5.4	Reptielen.....	23
5.5	Amfibieën.....	24
5.6	Vissen.....	25
5.7	Ongewervelden.....	25
5.8	Eindconclusie soorten.....	25
6	Beschermde gebieden.....	26
6.1	Instandhoudingsdoelen.....	27
6.2	Instandhoudingsdoelstellingen Rijntakken.....	27
6.3	Habitattypen.....	28
6.4	Habitatsoorten.....	29
6.5	Broedvogels.....	31
6.6	Niet-broedvogels.....	33
6.7	Stikstof.....	35
6.8	Cumulatieve effecten en externe werking.....	35
7	Conclusie.....	36

7.1	Bescherming soorten.....	36
7.2	Bescherming gebieden	36
7.3	Bescherming houtopstanden	37
7.4	Gelders natuurnetwerk	37
7.5	Geldigheid onderzoek.....	37

Literatuur

Bijlage 1 Inrichtingstekening traject N790

Bijlage 2 Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen

Bijlage 3 Wettelijk kader natuurwetgeving

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor het traject N790/N791 heeft de provincie Gelderland een trajectverkenning uitgevoerd. Deze trajectverkenning heeft uitgewezen dat de huidige weginrichting niet past bij het provinciale verkeersbeleid. Om de verkeersveiligheid op dit traject te verhogen is de provincie Gelderland voornemens een vrij liggend fietspad te realiseren op de N790/N791 (van der Kuijl, 2019). In het verleden is voor hetzelfde traject door Eelerwoude een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Eelerwoude, 2019). Door de wijzigingen in de ontwikkeling (inrichtingskaart) is de toetsing Wet natuurbescherming aangepast.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied betreft de binnendijkse kant (westkant) van de N790 ter hoogte van de Wilpsedijk te Wilp, in gemeente Voorst, Provincie Gelderland. Het plangebied betreft de verbindingroute tussen het dorp Wilp en het buurtschap Steenkamer en ligt ten westen van de rivier de IJssel (figuur 1).

De N790 ter hoogte van de Wilpsedijk is een provinciale weg aangelegd op de winterdijk parallel aan rivier de IJssel. Zowel fietsers als automobilisten maken van deze weg gebruik; er is geen apart fietspad aanwezig. Het plangebied bestaat voornamelijk uit een bermen met gras en kruiden, enkele landschapshagen met soorten als meidoorn en sleedoorn, rijbeplanting met bomen en opritten naar woningen met erven. Ter hoogte van de snelweg A1 zijn bomenrijen aanwezig. Met name in het noorden van het gebied wordt afgewisseld met diverse waterpartijen (o.a. Lazaruskolken) en landschapselementen. Zo zijn er buitendijks veel knotwilgen en geriefbosjes aanwezig. Nabij het buurtgemeenschap Steenenkamer ligt Landgoed 't Schol met waterpartijen en een gemengd bos met veelal beuk en zomereik.

Enkel rondom de kernen van Steenenkamer en Wilp is straatverlichting (lantaarnpalen) aanwezig. Het tussenliggende gedeelte heeft geen verlichting. De weg heeft links en rechts reflecterende paaltjes. Langs de binnendijkse kant is, onderaan de dijk, een greppel aanwezig. Verder zijn er in het plangebied geen watervoerende elementen aanwezig (Eelerwoude, 2019). Figuur 2 toont aan de hand van foto's een impressie van het plangebied. Deze foto's zijn gemaakt op 12 december 2019.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Ter hoogte van de Wilpsedijk te Wilp wordt een vrij liggend fietspad (in twee richtingen bereden, dubbel) hoog op de dijk aan de binnendijkse zijde aangelegd (in het vorige ontwerp was dit aan de buitendijkse zijde). In het vorige ontwerp zat er een fietsoversteek ter hoogte van tuincentrum Tuinland. Er worden in vergelijking met het vorige ontwerp geen groen of bomen verwijderd, los van lokale begroeiing aan de rand van sommige percelen t.b.v. de reconstructie. Er komt geen extra straatverlichting. In het verleden is een schetsontwerp gemaakt voor de weg (zie figuur 3). Het definitieve en aangepaste ontwerp met de belangrijkste veranderingen wordt weergegeven in bijlage 1.

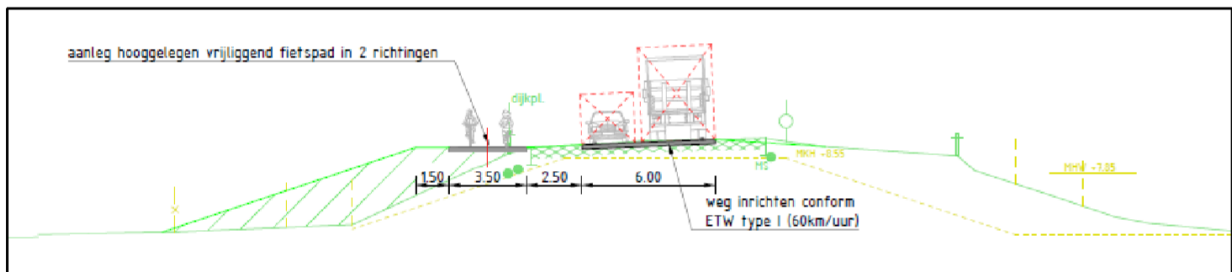


Figuur 1. Ligging plangebied. Boven met luchtfoto uit 2017, onder met de topografische kaart.





Figuur 2. Foto's van het plangebied. Situatie op 12 december 2019.



Figuur 3. Schetsontwerp nieuw fietspad te Wilpsedijk. Bron: van der Ent en Gerritsen, 2016

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag en alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Daarnaast zijn landelijk van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan is het verplicht om te toetsen of deze leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien dit niet mogelijk blijkt, is het nodig om na te gaan of een ontheffing kan worden verkregen. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De bescherming van soorten is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 1,0 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Rijntakken. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat er mogelijke effecten zijn en er kans is op een belemmering van de kernopgaven van het Natura 2000-gebied; zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk. In Beschermde gebieden hoofdstuk 6 Natura 2000 wordt hier verder op ingegaan.

Stikstof gerelateerde effecten:

Een AERIUS-berekening is een methode om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat er mogelijk stikstof-gerelateerde effecten zijn en er kans is op een belemmering van de kernopgaven van het Natura 2000-gebied. Een AERIUS-berekening bij de aanlegfase van de provinciale weg wordt om die reden noodzakelijk geacht.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bossen is niet zomaar toegestaan in de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de ‘bebouwde kom Boswet’ liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de ‘bebouwde kom Boswet’ bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de ‘bebouwde kom Verkeerswet’. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom:

- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;

- bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
- zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of er hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt, enkel wat lokale begroeiing aan de rand van diverse percelen. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.5 Gelders Natuurnetwerk

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming. Zo gebruikt Gelderland de benaming Gelders Natuurnetwerk (GNN). De Groene Ontwikkelingszone (GO) bestaat uit terreinen met een andere bestemming gelegen in de voormalige EHS.

Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van het GNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het GNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een GNN-toetsing uit te voeren.

Naast Gelders Natuurnetwerk bestaat ook de Groene Ontwikkelingszone. De Groene Ontwikkelingszone bestaat uit gebieden met andere bestemmingen dan natuur die ruimtelijk verweven zijn met het GNN en daar functioneel mee samenhangen. In deze gebieden wordt ingezet op versterking van die samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden. De kernkwaliteiten van de GO bestaan uit de aanwezige ecologische waarden, de ecologische samenhang met inliggende en aangrenzende natuur van het GNN, de geomorfologische processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, de mate van stilte, donkerte en openheid en de landschappelijke waarden. (Provincie Gelderland, 2019a).

Bij de beoordeling van de effecten op kernkwaliteiten in de GO is het steeds van belang dat oppervlakte en ecologische samenhang niet worden aangetast dan wel substantieel worden versterkt. Daar waar de geluidsbelasting, licht en verstoring van rust betreft, kan het voorkomen dat bij uitbreiding van een functie een beperkte toename niet te vermijden is. Alhoewel het uitgangspunt is dat die beperkte aantasting zo veel mogelijk wordt voorkomen kan - in gevallen waarin dit niet mogelijk blijkt - door een toename in oppervlakte natuur en verbetering van de ecologische samenhang, toch een positief saldo worden bereikt. (Provincie Gelderland, 2019a)

Het plangebied valt binnen de twee gebieden, 141 'Apeldoorn – Twello' en 152 'Wilpse Klei'. Voor deze gebieden zijn verschillende ontwikkelingsdoelen opgesteld;

141 'Apeldoorn – Twello':

Het plangebied grenst zowel aan het Gelders Natuurnetwerk als de Groene Ontwikkelingszone van het gebied 141 'Apeldoorn - Twello'. De relevante ontwikkelingsdoelen van het Gelders Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelingszone 141 'Apeldoorn - Twello', en het plangebied zijn:

- ontwikkeling ecologische verbinding Fliert: Woudhuis - IJssel (Dorperwaarden, Wilperwaarden): singels, graslanden, plas-drasbermen en moeraszones, aansluitend op het omringende landschap;
- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden;
- ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën;
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen.

(Provincie Gelderland, 2019b)

152 'Wilpse Klei'

Het plangebied loopt enkel langs de Groene Ontwikkelingszone van het gebied 152 'Wilpse Klei' en niet langs het Gelders Natuurnetwerk binnen dit gebied. De relevante ontwikkelingsdoelen met betrekking tot natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone 152 'Wilpse Klei', zijn:

- Ontwikkeling gevarieerd uiterwaardenlandschap met dijken, natuurlijk reliëf, kolken en strangen, hagen en knotbomen; lokaal stadsgezichten.

(Provincie Gelderland, 2019c)

Gevolgen plangebied

Het plangebied ligt op enkele plekken tussen de 5 en 20 meter van begrensd GNN-gebied (zie figuur 4). Doordat het GNN geen externe werking kent, zijn negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken op GNN-gebied niet aanwezig. Het plangebied ligt binnen de begrenzing van GO-gebied. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van GO-gebied. Er vindt geen wijziging van het bestemmingsplan plaats, zowel in de oude als in de nieuwe situatie blijft het plangebied voor verkeersdoeleinden behouden (Eelerwoude, 2019).

Ten opzichte van de huidige situatie wordt het fietspad gescheiden van de autoweg. De verstoring in de vorm van licht en geluid zal in de nieuwe situatie minimaal toenemen, doordat het fietspad ten opzichte van de autoweg enkele meters naar het westen (binnendijs) wordt aangelegd. Dit heeft echter geen significant effect doordat verstoring in de vorm van licht en geluid op deze plekken al aanwezig zijn. Daarbij zijn er geen essentiële functies van het leefgebied van doelsoorten als das, steenuil en kamsalamander in het plangebied aanwezig. Er worden daarom geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de GO significant aantasten. Een toetsing aan het GNN- en GO-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht (Eelerwoude, 2019).



Figuur 4. Ligging plangebied ten opzichte van het GNN (rode lijn). Lichtgroene geeft het GO weer en het donkergroene geeft het GNN weer. Bron: Provincie Gelderland, 2019.

4 Methode

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie;

- De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- Het recente onderzoek naar bermflora in Gelderland (N-wegen) is eveneens geraadpleegd. Ecogroen B.V. heeft hier een adviesrapport over geschreven en delen van de bermen floristisch in kaart gebracht. Deze bevatten ook gegevens over voorkomende beschermde flora (Ecogroen, 2019).
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door R. Kroeskop uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 6 december bij 6°C, half bewolkt en windkracht 2 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd. Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een verrekijker.

Kader – ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- *op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of*
- *op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of*
- *als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of*
- *zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of*
- *zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.*

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien de periode van het jaar (december) lag dit ook niet in de verwachting. Derhalve is een deskundigenbeoordeling van de potentiële aanwezigheid van beschermde planten in het plangebied uitgevoerd op basis van een biotoopanalyse. Daarnaast is het adviesrapport Ecogroen geraadpleegd. Ecogroen heeft in de nabijheid van deze provinciale weg de bermen floristisch in kaart gebracht. In de directe omgeving en wegen van het plangebied zijn geen waarnemingen van beschermde plantsoorten bekend. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen. Veel van de beschermde soorten komen nagenoeg uitsluitend voor in natuurgebieden.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van de aanwezige biotoop niet verwacht, waardoor geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek naar planten of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het locatiebezoek (overdag) beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en mogelijk ook meervleermuis (waterrijke omgeving).

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis, en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis en meervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig waar gebouwbewonende vleermuizen gebruik van kunnen maken voor hun verblijfplaats.

Binnen het gebied komen bomen voor die door omvang en aanwezige holten potentie bieden als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen; In de aanwezige zomereiken tussen hectometerpaal 4.6 en 4.9 zijn boomholtes en spleten aangetroffen die potentieel geschikt zijn als verblijfplaatsen voor vleermuizen. Ook de grote lindebomen tussen hectometerpaal 5.7 en 5.8 bevatten holten die geschikt zijn voor vleermuizen. Ook bij het kleine bos, ter hoogte van hectometerpaal 7.2, zijn bomen aanwezig die wat betreft omvang en aanwezige kieren en gaten potentie bieden als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen.

Foerageergebied en vliegroutes

Het plangebied is door het aanwezige open groene landschap en als overgang tussen uiterwaarden en landbouwgronden geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Met name de omgeving is geschikt als foerageergebied, onder meer door de aanwezigheid van uitwaarden, waterelementen, graslanden en bosschages. Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen om zich langs te verplaatsen, zoals houtsingels, welke als vliegroute kunnen dienen (zie kader vliegroutes). De zomereiken tussen hectometerpaal 4.6 en 4.9 en de bosrand ter hoogte van hectometerpaal 7.2 zijn potentieel geschikt als vliegroutes tussen bebouwing en de landbouwgronden, uiterwaarden en graslanden. Veel lijnvormige elementen binnen het plangebied bestaan uit meidoornhagen en bomenrijen. Ook rijen met knotwilgen zijn geschikt voor vleermuizen om te foerageren.

Kader - vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Binnen het plangebied zijn diverse bomen met holten, spleten en gaten aangetroffen. Het is niet uit te sluiten dat vleermuizen deze bomen gebruiken als verblijfplaats. Omdat er geen bomen worden gekapt, worden negatieve effecten voor vleermuizen niet verwacht.

Met betrekking tot het foerageergebied en de vliegroutes van de vleermuizen zal de herinrichting geen effect hebben op de functionaliteit van het gebied als zodanig, als aan onderstaande voorwaarden wordt voldaan. Voorwaarden om het gebied tijdens en na de inrichting te laten functioneren als vliegroute of foerageergebied voor vleermuizen zijn:

- Handhaven van bomen en groenstructuren;
- Werkzaamheden uitsluitend overdag uitvoeren (m.n. in actieve periode van vleermuizen- april t/m november);
- Geen (extra) verlichting aanbrengen;
- Nodige bouwverlichting niet onnodig in de nachtelijke uren laten branden of richten in de boomkronen.

Conclusie: mits men de bovengenoemde voorwaarden in acht neemt is nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk.

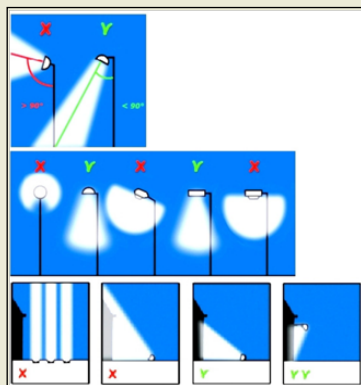
Kader – Verlichting

Een aantal nachttactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Op dit moment is binnen en rondom het plangebied beperkte vorm van verlichting aanwezig. De verlichting beperkt zich tot de straatlantaarns en in de nieuwe situatie zal de verlichting mogelijk toenemen. Verwacht wordt dat met de toename van verlichting rondom de te ontwikkelen locaties geen negatief effect zal optreden op de aanwezige soorten. De te verwachten soorten gelden namelijk niet als bijzonder gevoelig voor verstoring door verlichting. Er dient wel te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.



5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Het plangebied bestaat voornamelijk uit open grasvelden, met enkele boomrijen en een klein bos. Tijdens het veldbezoek zijn muizengaten en molshopen aangetroffen. Op basis van het aanwezige biotoop, sporen en literatuurgegevens zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: ree, haas, konijn, mol, egel en diverse algemene muizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast zullen een aantal het plangebied gebruiken als migratieroute. Deze soorten zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming en vallen onder het beschermingsregime “andere soorten”. In de provincie Gelderland is voor deze soorten bij een ruimtelijke inrichting een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Een strikter beschermde soort die binnen het plangebied voorkomt is das. Er zijn recente waarnemingen van das bekend, dit betreffen veelal verkeersslachtoffers. Das gebruikt de provinciale weg om zich te migreren naar

andere omringende delen van het uiterwaardgebied. Een soort als das komt vrij algemeen voor in het rivierengebied van de IJssel, niet alleen specifiek op deze plek. Van das is bekend dat de soort grote afstanden aflegt vanaf de burcht of bij-burcht. Tijdens het veldbezoek zijn er geen sporen (graafputjes) of verblijfplaatsen/burchten van das in de nabije omgeving gevonden. De drukke provinciale weg waar momenteel 80km/h is toegestaan, vormt in de huidige situatie een barrière voor de das.

Sinds 1 december 2019 heeft de provincie Gelderland de vrijstelling voor egel opgeheven. Egel komt vrij recent voor binnen het plangebied. Recente waarnemingen binnen het plangebied betreffen voornamelijk verkeersslachtoffers. Ook de erven met erfbeplanting, aangrenzend aan de provinciale weg maken dat er geschikt biotoop voor egel voorhanden is.

Provincie Gelderland heeft de vrijstelling van de ontheffingsplicht voor kleine marterachtigen wezel, hermelijn en bunzing ingetrokken. Hermelijn en bunzing hebben als voorkeurs habitat gevarieerde natte terreinen met oppervlaktewater. De wezel heeft als leefgebied met name drogere en kleinschalige agrarische biotopen. Hierbij hebben kleine marterachtigen meerdere jachtgebieden nodig in de directe omgeving van hun verblijfplaats. Waar wezel en bunzing ook in buitenwijken en groene delen van dorpen en steden voor komen, komt hermelijn maar incidenteel voor bij randen van de bebouwde kom. Hierbij geldt wel dat kleine marterachtigen drukke omgevingen met aanwezigheid van drukke wegen, paden, recreanten en bedrijvigheid mijden. Het plangebied ligt in een uiterwaardengebied, waar ter hoogte van de N790 dagelijks verkeersbewegingen aanwezig is. Potentiële verblijfplaatsen als dichte houtstapels of takkenhopen zijn niet aanwezig binnen het plangebied. Aanwezigheid van verblijfplaatsen binnen het plangebied kan om die reden worden uitgesloten. Van aantasting van de functionele leefomgeving is ook geen sprake, alle groenstructuren rondom het plangebied blijven behouden. Met de snelheidsverlaging op deze provinciale weg van 80km/h naar 60km/h neemt mogelijk verstoring (geluid en snelheid) af, hetgeen een (gering) positief effect kan hebben op kleine marterachtigen.

Ter hoogte van het Landgoed 't Schol, ten noorden en aangrenzend aan het plangebied, komt eekhoorn voor. Eekhoorn is een beschermde soort en opgenomen in de Wet natuurbescherming. Tijdens het veldbezoek zijn 2 eekhoorns waargenomen (zie figuur 5). Eekhoorns houden van een biotoop wat veelal bestaat uit gemengd bos met beuk, eik en diverse naaldbomen met grove den. Eekhoorns maken bladnesten en eten vooral voedsel in de vorm van eikels en beukenootjes.



Figuur 5. Waargenomen eekhoorn tijdens het veldbezoek. Foto: Rinze Kroeskop

Essentieel leefgebied van eekhoorn komt voor in de landgoederenzone, binnen het plangebied is geen essentieel leefgebied voorhanden. Er is ook geen verbinding met ander geschikt leefgebied in vorm van bos aan de andere zijde van de provinciale weg. Negatieve effecten op leefgebied van eekhoorn worden met deze ontwikkeling niet verwacht.

Rond de erven van het plangebied, aangrenzend aan de provinciale weg, komt steenmarter voor. Steenmarter komt algemeen voor in deze regio. Tijdens het veldbezoek zijn er geen sporen van steenmarter of verblijfplaatsen hiervan aangetroffen. Steenmarter maakt van het plangebied gebruik om zich te migreren. Recente waarnemingen van steenmarter betreffen hier ook veelal verkeersslachtoffers. Essentieel leefgebied zijn ter plaatse van de ontwikkelingen niet aangetroffen.

Andere beschermde soorten worden niet in het plangebied verwacht, zoals boommarter. Verblijfplaatsen ontbreken van deze soort, er is geen geschikt leefgebied voorhanden en het plangebied valt buiten het bekende verspreidingsgebied.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Gelderland een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Voor bovenstaande soorten de soorten met een bescherming als, bunzing, hermelijn, wezel en eekhoorn geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied zijn ter plaatse van de werkzaamheden niet aangetroffen en worden niet verwacht. Mogelijk maakt het plangebied wel onderdeel uit van het leefgebied van de betreffende soorten. De bossingels, bospassage en watergangen blijven behouden. Een negatief effect op beschermde grondgebonden zoogdieren is daarom uitgesloten.

Voor egel, das en steenmarter geldt dat negatieve effecten uitgesloten kunnen worden. Ten opzichte van de oude situatie veranderd er weinig aan de weg zoals deze er in huidige situatie bij ligt. Het fietspad (die er nu ook al ligt in beide richtingen) zal niet voor zorgen voor een extra barrière. Omdat er in het verleden verkeersslachtoffers bekend zijn, is het raadzaam om faunapassages voor deze soorten te realiseren. Dit is echter niet verplicht.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde zoogdieren wordt niet noodzakelijk geacht. Een faunapassage voor grondgebonden zoogdieren wordt geadviseerd.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid kan gemaakt worden tussen broedvogels en vogels met jaarrond beschermde nesten. Vogels met jaarrond beschermde nesten, komen elk jaar terug bij hun nest. Dit nest mag dus ook niet buiten het broedseizoen verwijderd worden.

Broedvogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van bossen, struwelen, open water en parken. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; ekster, houtduif, koolmees, merel, pimpelmees, roodborst en winterkoning. Binnen het plangebied zijn verschillende nesten aangetroffen van algemeen voorkomende broedvogels, zo is er een

eksternest waargenomen in een zomereik. In de omringende waterelementen zijn watervogels als aalscholver, tafeleend, krakeend, wilde eend en kuifeenden waargenomen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied is een ooievaarsnest aanwezig (ter hoogte van hectometerpaal 6.9). Dit ooievaarsnest ligt ongeveer 100 meter van de provinciale weg. Naast ooievaar zijn ook jaarrondsoorten buizerd en huismus aanwezig. Buizerd maakt mogelijk van het plangebied gebruik om te jagen terwijl de huismussen zich bevinden rond de erven aangrenzend aan het plangebied.

Effecten en ontheffing

Broedvogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Deze verbodsbepalingen worden kunnen in veel situaties worden voorkomen door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Deze datum moet niet al te strikt worden toegepast, omdat er zowel vroeg als laatbroeders zijn. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Ooievaar, huismus en buizerd vallen onder deze bescherming. De ontwikkeling van de nieuwe provinciale weg zal naar verwachting niet leiden tot een negatief effect op ooievaar, buizerd en huismus. Alle groenstructuren blijven gehandhaafd en de afstand tot het ooievaarsnest blijft ongeveer hetzelfde, waardoor er geen extra verstoring optreedt. Mogelijk heeft de kilometerverlaging van 80km/h naar 60km/h een positief effect voor de jaarrondsoorten, omdat het geluid van langsrijdend verkeer met deze verlaging een stuk minder is.

Conclusie: bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen als levendbarende hagedis, zandhagedis en ringslang, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals open zandgronden, heideterreinen en venranden. Ook zijn geen geschikte voortplantingslocaties aanwezig, als broeihopen voor ringslang. Aan de buitendijkse kant van de N790 zijn uiterwaarden aanwezig. Ter hoogte van hectometerpaal 7.2 is aan de westkant een vijver en een bos aanwezig. Ondanks de aanwezige watervoerende elementen en het gunstige habitat van deze soorten in de directe omgeving van het plangebied, zijn er geen verspreidingsgegevens bekend van deze reptielen in en rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

Beschermde reptielen als levendbarende hagedis, zandhagedis en ringslang kunnen in het plangebied worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. In het plangebied zelf zijn geen waterelementen aanwezig. Deze soorten zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming en vallen onder het beschermingsregime “andere soorten”. In de provincie Gelderland is voor deze soorten bij een ruimtelijke inrichting een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Er zijn verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën kamsalamander¹ en poelkikker rondom het plangebied. Aan de buitendijkse kant van de N790 zijn uiterwaarden aanwezig en ter hoogte van hectometerpaal 7.2 is een klein bos met vijver aanwezig. Het landschap waarin de kamsalamander wordt aangetroffen is bosrijk, bevat houtwallen of struweel en wordt vaak gekenmerkt door kleinschaligheid in de directe omgeving van het voortplantingswater. In het plangebied zelf zijn geen watervoerende elementen aanwezig waar kamsalamander gebruik van kan maken als voortplantingsplaats. Doordat de dijk hooggelegen ligt en vochtige, beschutte plekken ontbreken binnen het plangebied, biedt het plangebied ook geen potentie als zomer- en winterverblijfplaats voor deze soort. Vanuit deze situatie wordt uitgesloten dat het plangebied essentieel onderdeel uit maakt van de functionele leefomgeving van kamsalamander. Bastaardkikker wordt aangetroffen in oevers en watergangen. Ze zijn schuw en bij verstoring op het land springen ze direct de waterbodem in. Door het ontbreken van oevers en watergangen, wordt poelkikker niet in het plangebied verwacht (Eelerwoude, 2019).

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Gelderland een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Door het ontbreken van geschikt biotoop als watervoerende elementen en oevers, zijn beschermde soorten als kamsalamander en poelkikker niet in het plangebied aanwezig en zijn negatieve effecten uit te sluiten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet noodzakelijk.

¹ Bureau Ecologica, in opdracht van Waterschap Vallei en Veluwe (2015): Inventarisatie IJsseldijken 2015.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Ter hoogte van hectometerpaal 5.4 en 5.3 is beneden aan de dijk een droge greppel aanwezig. Binnen het plangebied zijn verder geen watervoerende elementen als sloten of poelen aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen.

Effecten en ontheffing

Beschermde vissen zijn niet in het plangebied aanwezig. Met de ontwikkeling zijn negatieve effecten op beschermde vissen uit te sluiten. Een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden beschermde soorten als gevlekte witsnuitlibel, nauwe korfslak en platte schijfhoorn niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit heideterreinen, venranden en goed ontwikkelde waterlopen. Uit verspreidingsgegevens ter hoogte van Lazaruskolken zijn waarnemingen bekend van grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder. Gezien het biotoop met de aanwezigheid van boswilg en braamstruweel in een vochtige omgeving zijn deze gebieden ook voor beide soorten geschikt.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zelf zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig, buiten het plangebied zijn wel beschermde dagvlinders aanwezig. Binnen het plangebied zijn voor beide soorten geen waardplanten aanwezig. Derhalve blijft iedere vorm van groen binnen en rondom het plangebied gehandhaafd. Er is om die reden geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

5.8 Eindconclusie soorten

In en rondom het plangebied komen een paar beschermde soorten voor. Voor de meeste soorten geldt dat de ingreep niet zal leiden tot een negatief effect, omdat de situatie niet of nauwelijks veranderd. In tegendeel, door de snelheidsverlaging van 80km/h naar 60km/h neemt mogelijk de verstoring (geluid door wegverkeer af). Derhalve blijven alle groenstructuren in en rondom het plangebied behouden.

6 Beschermde gebieden

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Wet natuurbescherming beschermd. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de mogelijke effecten van de ontwikkeling op de relevante Natura 2000-gebieden.

Het plangebied ligt nabij Natura 2000-gebied Rijntakken, deelgebied Uiterwaarden IJssel. Het gebied is aangewezen als een Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebied. Binnen het aanwijzingsbesluit van dit gebied zijn voor 14 habitattypen, 11 habitatsoorten, 12 broedvogelsoorten en 26 niet-broedvogelsoorten instandhoudingsdoelen vastgelegd (Eelerwoude 2019).

Het deelgebied Uiterwaarden IJssel omvat het systeem van de IJssel, de aanliggende oeverwallen en de uiterwaarden. De IJssel is een zijtak van de Rijn en loopt van Arnhem tot aan het IJsselmeer. Het landschap is ontstaan in een periode dat de rivier een veel groter deel van de waterafvoer verzorgde en de monding nog een echte delta was. De IJssel neemt in perioden van hoge afvoer 1/6 deel van de Rijnaflow voor haar rekening. In perioden met lage afvoer wordt het water op peil gehouden door de stuw in de Neder- Rijn. Gedurende het winterhalfjaar zijn grote delen van de uiterwaarden geïnundeerd raken. De overstromingsduur en -frequentie variëren sterk van jaar tot jaar (Eelerwoude 2019).

Er zijn grote verschillen in het buitendijkse gebied, verschillen in hoogteligging, afwisseling tussen smalle en brede delen en tussen dichte kleinschalige en grote open delen. Plaatselijk treedt grondwater uit en monden beken uit in het IJsseldal. Zandige kalkrijke oeverwallen en rivierduinen worden afgewisseld met kleiige, vlakke stroomdalen. Bij Arnhem en Dieren snijdt de rivier de stuwwal van de Veluwe aan. Tot aan Olst zijn in het verleden brede meanders (kronkelwaarden) gevormd. In het middendeel stroomt de rivier tussen relatief smalle, hooggelegen uiterwaarden. Bij Zalk, in het benedendeel, krijgt de rivier een breder bed dat bij Kampen overgaat in een kleine delta. Dit jong gebied is gevormd na de Romeinse tijd en voor de afsluiting van het IJsselmeer. Tussen Dieren en Wijhe liggen veel landgoederen met daarbij behorende oude verkavelingspatronen, heggen en bossen. Het landschap van het noordelijkste deel is open en wordt gekenmerkt door grasland. Een aantal vrijwel onvergraven en reliëfrijke uiterwaarden zoals Cortenoever, Rammelwaard, Ravenswaard en Scherenwelle, vormt een kleinschalig oud cultuurlandschap met daarin stroomdalgraslanden, kievitsbloemhooilanden en glanshaverhooilanden. In reliëfrijke delen komt plaatselijk hardhoutooibos voor. De IJssel verbindt een aantal natuurgebieden met elkaar:

- de natuurgebieden langs de rivieren, in de Gelderse Poort en bovenstrooms langs de Rijn in het zuiden;
- de laagveenmoerassen van Noordwest Overijssel in het noorden;
- de Randmeren en het Ketelmeer met aansluiting op het IJsselmeer in het westen.

(Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2019).

6.1 Instandhoudingsdoelen

Algemene instandhoudingsdoelen

Voor Natura 2000-gebieden is een aantal algemene instandhoudingsdoelen geformuleerd:

- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk zowel binnen Nederland, als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

6.2 Instandhoudingsdoelstellingen Rijntakken

De kernopgaven bestaan uit:

- Behoud beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden) H3260_B.
- Behoud en uitbreiding van meren met krabbenscheer en fonteinkruiden H3150, in de vorm van strangen, in het bijzonder herstel van krabbenscheerbegroeiingen, ook als broedbiotoop van zwarte stern A197.
- Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen en essen-iepenbossen) *H91E0_A en *H91E0_B uitbreiden mede ten behoeve van bever H1337.
- Kwaliteitsverbetering en uitbreiding rietmoeras met de daarbij behorende broedvogels (roerdomp A021, grote karekiet A298), aangevuld met noordse woelmuis *H1340.
- Herstel glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) H6510_B en blauwgraslanden H6410.
- Behoud en uitbreiding areaal van plas-dras situaties en ondiep water voor eenden, kwartelkoning A122, porseleinhoen A119 en steltlopers.
- Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden *H6120, glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) H6510_A.
- Ontwikkeling droge hardhoutooibossen H91F0: groter oppervlakte en kwaliteitsverbetering.
- Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2320, droge heiden H4030 en zandverstuivingen H2330 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten als duinpieper A255, korhoen A107, nachtzwaluw A224, draaihals A233 en tapuit A277.

(Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2019)

wilgenroosje) (H6430B), Ruigten en zomen (droge bosranden) (H6430C), Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) (H6510A), Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B), Beuken-eikenbossen met hulst (H9120), *Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen) (H91E0A), *Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen) (H91E0B), *Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) (H91E0C), Droge hardhoutoibossen (H91F0). (Zie Bijlage 2 Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen).

Het plangebied betreft de binnendijkse kant van de N790. Het dichtstbijzijnde toegewezen habitattypen in het Natura 2000-gebied Rijntakken, habitattypen H6510A; Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver), bevindt zich op 1,8 kilometer ten zuidoosten van het plangebied, gevolgd door habitattypen H3150, Meren met krabbenscheer en fonteinkruident op 2,0 kilometer van het plangebied.

Effecten aanlegfase en gebruiksfase Er zijn aan het plangebied en de directe omgeving van het plangebied geen habitattypen toegewezen. De ontwikkelingen in de aanlegfase en de gebruiksfase blijven uitsluitend beperkt tot het plangebied. Versturende effecten als versnippering, oppervlakteverlies, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten hebben geen effect op de ontwikkeling en instandhouding van de habitattypen.

6.4 Habitatsoorten

Aan het Natura 2000-gebied zijn 11 habitattypen toegewezen;

- Zeepril
- Rivierpril
- Elft
- Zalm
- Bittervoorn
- Grote modderkruiper
- Kleine modderkruiper
- Rivierdonderpad
- Kamsalamander
- Meervleermuis
- Bever

Het plangebied ligt op circa 1,0 kilometer van Natura 2000-gebied Rijntakken. Het tussenliggende gebied bestaat uit grasland en uiterwaarden met waterplassen, rietoevers en bosschages. Voor alle habitatsoorten geldt dat zij in meer en mindere mate gevoelig zijn voor verstoringen als oppervlakte verlies, versnippering, chemische effecten, optische verstoring, en/of verstoring door geluid, licht, trillingen en/of mechanische effecten.

Vissen, kamsalamander en bever Voor de gekwantificeerde vissen, kamsalamander en bever geldt dat zij allemaal gebonden zijn aan water. Voor kamsalamander geldt dat er altijd een geschikt voortplantingswater binnen enkele honderden meters, zonder barrières moet te bereiken zijn. Bevers zijn oeverbewonende zoogdieren, die zowel in het water als op het land leven. De aanwezigheid van goed bereikbare bomen en struiken op de oever is een vereiste. Oevers die sterk begraasd worden, zijn onaantrekkelijk voor de bever door het verdwijnen van de houtige gewassen.

Effecten aanlegfase en gebruiksfase

De geplande ontwikkeling vindt plaats binnen de grenzen van het plangebied en op afstand van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Voor genoemde vissen, kamsalamander en bever is, zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase, geen sprake van verlies aan oppervlakte, sprake van versnippering of door mechanische effecten als betreding van het natuurgebied. In het plangebied zijn, op een droge greppel na, geen watervoerende elementen of oevers met goed bereikbare bomen en struiken aanwezig. Door het ontbreken van een waterverbinding tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied Rijntakken, kan ook verstoring door chemische effecten via water, zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase worden uitgesloten.

Het plangebied ligt langs de verkeersroute N790, waar door de aanwezige verkeersbewegingen dagelijks verstoring in de vorm van optische verstoring, licht, geluid en trillingen aanwezig is. Hoewel deze verstoringen tijdens de aanlegfase minimaal kunnen toenemen, is dit van tijdelijke aard. De verstoringen in de gebruiksfase blijven gelijk aan de verstoringen in de huidige situatie. Door de afstand tot het Natura 2000-gebied, en daarmee de opvang van verstoringen door de omgeving, is er geen sprake van negatieve (significante) effecten van de geplande ontwikkeling tijdens de aanlegfase (aanleg fietspad) en gebruiksfase (verkeersbeweging over fietspad) voor instandhouding van de gekwalificeerde vissen, kamsalamander en bever.

Meervleermuis

Meervleermuis is voor zijn leefgebied niet gebonden aan Natura 2000-gebieden en kan ook buiten Natura 2000-gebieden voorkomen. De meervleermuis is een nacht-actieve soort en jaagt voornamelijk vlak boven groot open water en langs oevers van plassen, meren, kanalen, rivieren en vaarten. Deze bevinden zich enkel langs rivier de IJssel, welke onderdeel is van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Kolonies van meervleermuizen bevinden zich vrijwel altijd in gebouwen zoals op kerkzolders, in spouwmuuren en onder dakpannen.

Effecten aanlegfase en gebruiksfase

De geplande ontwikkeling vindt plaats binnen de grenzen van het plangebied. Er zijn geen gebouwen binnen het plangebied aanwezig en foerageergebied ligt, als onderdeel van het Natura 2000-gebied Rijntakken, op afstand van het plangebied. Er is daardoor voor meervleermuis zowel in de aanlegfase als gebruiksfase geen sprake van verlies aan oppervlakte, sprake van versnippering of door mechanische effecten als betreding van het leefgebied. Door het ontbreken van watervoerende elementen in het plangebied, kan verstoring door chemische effecten via water worden uitgesloten. Ook wordt geschikt leefgebied van de soorten niet aangetast.

Het plangebied ligt langs de verkeersroute N790, waar door de aanwezige verkeersbewegingen dagelijks verstoring in de vorm van optische verstoring, licht, geluid en trillingen aanwezig is. Hoewel deze verstoringen tijdens de aanlegfase minimaal kunnen toenemen, is dit van tijdelijke aard. Daarbij worden er 's nachts geen werkzaamheden uitgevoerd. De verstoringen in de gebruiksfase blijven gelijk aan de verstoringen in de huidige situatie. In de gebruiksfase zal de verkeersbeweging niet afwijken van de huidige route, waardoor verstoring in de vorm van optische verstoring, licht, geluid en trillingen aan de buitendijkse kant van de N790, een gebied met moeras, rietoevers en uiterwaarden, niet zal toenemen. Hierdoor is er geen sprake van negatieve (significante) effecten van de geplande ontwikkeling tijdens de aanlegfase (aanleg fietspad) en gebruiksfase (verkeersbeweging over fietspad) voor instandhouding van dodaars, roerdomp, woudaapje, porseleinhoen, blauwborst, grote karekiet.

6.5 Broedvogels

Met betrekking tot de broedvogels zijn aan de Rijntakken 12 broedvogels aangewezen:

- Dodaars
- Aalscholver
- Roerdomp
- Woudaapje
- Porseleinhoen
- Kwartelkoning
- Watersnip
- Zwarte stern
- IJsvogel
- Oeverwaluw
- Blauwborst
- Grote karekiet

(Zie Bijlage 2 Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen)

Dodaars, roerdomp, woudaapje, porseleinhoen, blauwborst, grote karekiet

Dodaars, roerdomp, woudaapje, porseleinhoen, blauwborst, grote karekiet zijn voor hun leefgebied niet gebonden aan Natura 2000-gebieden en kunnen ook buiten Natura 2000-gebieden tot broeden komen. Voor genoemde gekwantificeerde broedvogels geldt dat zij, voor het bouwen van hun nest, gebonden zijn aan moeras, rietoevers en uiterwaarden. Voor dodaars, roerdomp, woudaapje, porseleinhoen, blauwborst, grote karekiet geldt dat zij in meer en mindere mate gevoelig zijn voor verstoringen als oppervlakte verlies, versnippering, chemische effecten, optische verstoring, en/of verstoring door geluid, licht en/of mechanische effecten. Geen van de broedvogels is gevoelig voor verstoring in de vorm van trillingen.

Effecten aanlegfase en gebruiksfase

De geplande ontwikkeling vindt plaats binnen de grenzen van het plangebied, aan de binnendijkse kant van de N790. In het plangebied zijn, op een droge greppel na, geen watervoerende elementen, moeras, rietoevers of uiterwaarden aanwezig. Het Natura 2000gebied Rijntakken ligt op circa 1,0 kilometer. Het tussenliggende gebied, de buitendijkse kant van de N790, bestaat uit grasland en uiterwaarden met waterplassen, rietoevers en bosschages. Doordat de ontwikkeling plaats vindt aan de binnendijkse kant van de N790, is er voor genoemde broedvogels zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase geen sprake van verlies aan oppervlakte, sprake van versnippering of door mechanische effecten als betreding van het natuurgebied en hun leefgebied. Door het ontbreken van een waterverbinding tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied Rijntakken, kan ook verstoring door chemische effecten via water, zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase worden uitgesloten.

Het plangebied ligt langs de verkeersroute N790, waar door de aanwezige verkeersbewegingen dagelijks verstoring in de vorm van optische verstoring, licht en geluid aanwezig is. Hoewel deze verstoringen tijdens de aanlegfase minimaal kunnen toenemen, is dit van tijdelijke aard. De verstoringen in de gebruiksfase blijven gelijk aan de verstoringen in de huidige situatie. In de gebruiksfase zal de verkeersbeweging niet afwijken van de huidige route, waardoor verstoring in de vorm van optische verstoring, licht en geluid aan de buitendijkse kant van de N790, een gebied met moeras, rietoevers en uiterwaarden, niet zal toenemen. Hierdoor is er geen sprake van negatieve (significante) effecten van de geplande ontwikkeling tijdens de aanlegfase (aanleg fietspad) en gebruiksfase (verkeersbeweging over fietspad) voor instandhouding van dodaars, roerdomp, woudaapje, porseleinhoen, blauwborst, grote karekiet.

Oeverwaluw, ijsvogel

Oeverwaluw en ijsvogel zijn voor hun leefgebied niet gebonden aan Natura 2000gebieden en kunnen ook buiten het Natura 2000-gebied tot broeden komen. Oeverwaluw en ijsvogel zijn echter gebonden aan steile oevers en waterranden. Deze bevinden zich enkel langs rivier de IJssel, welke onderdeel van het Natura 2000-gebied Rijntakken.

Voor oeverwaluw en ijsvogel geldt dat zij in meer en mindere mate gevoelig zijn voor verstoringen als oppervlakte verlies, versnippering, chemische effecten, optische verstoring, en/of verstoring door geluid, licht en/of mechanische effecten. Oeverwaluw en ijsvogel zijn beide gevoelig voor verstoring in de vorm van licht, oeverwaluw is daarbij zeer gevoelig voor verstoring in de vorm van trilling. Beide zijn niet gevoelig voor optische verstoring of verstoring in de vorm van geluid.

Effecten aanlegfase en gebruiksfase De geplande ontwikkeling vindt plaats binnen de grenzen van het plangebied en op afstand van het Natura 2000-gebied Rijntakken. In het plangebied zijn, op een droge greppel na, geen steile oevers en waterranden. Er is daardoor voor oeverwaluw en ijsvogel zowel in de aanlegfase als gebruiksfase geen sprake van verlies aan oppervlakte, sprake van versnippering of door mechanische effecten als betreding van het natuurgebied. Door het ontbreken van watervoerende elementen in het plangebied, kan verstoring door chemische effecten via water worden uitgesloten. Ook wordt geschikt leefgebied van de soorten niet aangetast.

Het plangebied ligt langs de verkeersroute N790, waar door de aanwezige verkeersbewegingen dagelijks verstoring in de vorm van (optische verstoring en geluid), licht en trillingen aanwezig is. Hoewel deze verstoringen tijdens de aanlegfase minimaal kunnen toenemen, is dit van tijdelijke aard. De verstoringen in de gebruiksfase blijven gelijk aan de verstoringen in de huidige situatie. Door de afstand tot het Natura 2000-gebied, en daarmee de opvang van verstoringen door de omgeving, is er geen sprake van negatieve (significante) effecten van de geplande ontwikkeling tijdens de aanlegfase (aanleg fietspad) en gebruiksfase (verkeersbeweging over fietspad) voor instandhouding van oeverwaluw en ijsvogel.

Aalscholver, kwartelkoning, zwarte stern en watersnip

Aalscholver, kwartelkoning, zwarte stern en watersnip zijn voor hun leefgebied niet gebonden aan Natura 2000-gebieden en kunnen ook buiten het Natura 2000-gebied tot broeden komen. Zo broedt aalscholver bij voorkeur in bomen en andere verticale landschapselementen, broeden kwartelkoning en watersnip bij voorkeur in redelijk open terreinen met een kruidenrijke vegetatie (zoals uiterwaarden maar ook gras- of akkerland, veenweidegebieden etc.) en broedt zwarte stern op drijvende watervegetatie (liefst krabbenscheer), in ondiepe en matige voedselrijke moerassen en agrarische gebieden.

Voor aalscholver, kwartelkoning, zwarte stern en watersnip geldt dat zij in meer en mindere mate gevoelig zijn voor verstoringen als oppervlakte verlies, versnippering, chemische effecten, optische verstoring, en/of verstoring door geluid, licht en/of mechanische effecten. Alle vier genoemde gekwantificeerde broedvogels zijn gevoelig voor verstoring in de vorm van licht. Aalscholver en zwarte stern zijn daarbij gevoelig en zeer gevoelig voor optische verstoring. Enkel watersnip is gevoelig voor verstoring in de vorm van geluid.

Effecten aanlegfase en gebruiksfase

De geplande ontwikkeling vindt plaats binnen de grenzen van het plangebied en op afstand van het Natura 2000-gebied Rijntakken. In de omgeving van het plangebied zijn uiterwaarden, gras- en akkerland, rietoevers en bosschages met bomen aanwezig. Het plangebied betreft een smalle strook, de binnendijkse kant van de N790 en bestaat voornamelijk uit grasveld. Door de directe ligging van het plangebied naast de N790, en daarmee aanwezige verkeersbewegingen, is er binnen het plangebied dagelijkse verstoring aanwezig in de vorm van optische verstoring, licht en geluid. Alle vier de broedvogels zijn gevoelig voor verstoring in de vorm van licht. Het ene soort in meer en het andere soort in mindere mate voor geluid en optische verstoring. Door de al aanwezige verkeersbewegingen, en daarmee bijkomende verstoringen, en geschiktere leefgebieden in de

omgeving van het plangebied, is er geen sprake van aantasting van het leefgebied van deze soorten, zoals door verlies aan oppervlakte, sprake van versnippering of door mechanische effecten als betreding van het leefgebied. Door het ontbreken van watervoerende elementen in het plangebied, kan verstoring door chemische effecten via water worden uitgesloten.

Het plangebied ligt langs de verkeersroute N790, waar door de aanwezige verkeersbewegingen dagelijks verstoring in de vorm van optische verstoring, licht en geluid aanwezig is. Hoewel deze verstoringen tijdens de aanlegfase minimaal kunnen toenemen, is dit van tijdelijke aard. De verstoringen in de gebruiksfase blijven gelijk aan de verstoringen in de huidige situatie. In de gebruiksfase zal de verkeersbeweging niet afwijken van de huidige route, waardoor verstoring in de vorm van optische verstoring, licht en geluid aan de buitendijkse kant van de N790, een gebied met onder andere gras- en akkerland, kruidenrijke vegetatie en waterbiotopen, niet zal toenemen. Hierdoor is er geen sprake van negatieve (significante) effecten van de geplande ontwikkeling tijdens de aanlegfase (aanleg fietspad) en gebruiksfase (verkeersbeweging over fietspad) voor instandhouding van de aalscholver, kwartelkoning, zwarte stern en watersnip.

6.6 Niet-broedvogels

Met betrekking tot de niet-broedvogels zijn aan de Rijntakken 26 niet-broedvogelsoorten aangewezen:

- Fuut
- Aalscholver
- Kleine zwaan
- Wilde zwaan
- Toendrarietgans
- Kolgans
- Grauwe gans
- Brandgans
- Bergeend
- Smient
- Krakeend
- Wintertaling
- Wilde eend
- Pijlstaart
- Slobeend
- Tafeleend
- Kuifeend
- Nonnetje
- Meerkoet
- Scholekster
- Goudplevier
- Kievit
- Kempfaan
- Grutto
- Wulp
- Tureluur

(Zie Bijlage 2 Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen)

Fuut, kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans, kolgans, grauwe gans, brandgans, bergeend, smient, krakeend, wintertaling, wilde eend, pijlstaart, slobeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje en meerkoet

Genoemde gekwalificeerde niet-broedvogels maken voor hun leefgebied gebruik van watervoerende elementen als sloten en open wateren. Naast waterbiotoop gebruiken genoemde niet-broedvogels ook landbiotoop, zoals vennen, open graslanden en uiterwaarden als verblijfplaats en foerageergebied. Zij zijn daarbij niet afhankelijk van Natura 2000-gebieden en hebben leefgebied buiten Natura 2000-gebied. Voorwaarde is dat er watervoerende elementen in de directe omgeving is en er een natuurlijke oeverovergang is van land naar water en visa versa. Voor genoemde niet-broedvogels geldt dat zij in meer en mindere mate gevoelig zijn voor verstoringen als oppervlakte verlies, versnippering, chemische effecten, optische verstoring, en/of verstoring door geluid, licht en/of mechanische effecten. Geen van de genoemde niet-broedvogels is gevoelig voor verstoring in de vorm van trilling.

Effecten aanlegfase en gebruiksfase De geplande ontwikkeling vindt plaats binnen de grenzen van het plangebied. Op een droge greppel na, zijn er geen watervoerende elementen in het plangebied aanwezig. Door het ontbreken van watervoerende elementen, en daarmee natuurlijke oeverovergangen naar landbiotoop, is er geen sprake van verlies aan oppervlakte, sprake van versnippering of door mechanische effecten als betreding van het leefgebied. In het plangebied zijn, op een droge greppel na, geen watervoerende elementen aanwezig waardoor verstoring door chemische effecten via water kan worden uitgesloten.

Het plangebied ligt langs de verkeersroute N790, waar door de aanwezige verkeersbewegingen dagelijks verstoring in de vorm van (trillingen) optische verstoring, licht en geluid aanwezig is. Hoewel deze verstoringen tijdens de aanlegfase minimaal kunnen toenemen, is dit van tijdelijke aard. De verstoringen in de gebruiksfase blijven gelijk aan de verstoringen in de huidige situatie. In de gebruiksfase zal de verkeersbeweging niet afwijken van de huidige route, waardoor verstoring in de vorm van optische verstoring, licht en geluid aan de buitendijkse kant van de N790, een gebied met onder andere vennen, open graslanden en uiterwaarden, niet zal toenemen. Hierdoor is er geen sprake van negatieve (significante) effecten van de geplande ontwikkeling tijdens de aanlegfase (aanleg fietspad) en gebruiksfase (verkeersbeweging over fietspad) voor instandhouding van fuut, kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans, kolgans, grauwe gans, brandgans, bergeend, smient, krakeend, wintertaling, wilde eend, pijlstaart, slobbeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje en meerkoet.

Scholekster, goudplevier, kievit, kemphaan, grutto, wulp, tureluur (weidevogels)

Niet-broedvogels als scholekster, goudplevier, kievit, kemphaan, grutto, wulp en tureluur hebben ook leefgebied buiten Natura 2000-gebieden, zoals open gebieden, akkers, uiterwaarden en graslanden. Geen van deze weidevogels is gevoelig voor licht en trilling. Wulp, grutto en kemphaan zijn gevoelig voor geluid. Tureluur is gevoelig voor zowel geluid als optische verstoring en enkel fuut en scholekster zijn gevoelig voor optische verstoring.

Effecten aanlegfase en gebruiksfase De geplande ontwikkeling vindt plaats binnen de grenzen van het plangebied en op afstand van het Natura 2000-gebied Rijntakken. In de omgeving van het plangebied zijn uiterwaarden, gras- en akkerland, rietoevers en bosschages met bomen aanwezig. Het plangebied betreft een smalle strook, de binnendijkse kant van de N790 en bestaat voornamelijk uit grasveld. Door de directe ligging van het plangebied naast de N790, en daarmee aanwezige verkeersbewegingen, is er binnen het plangebied dagelijkse verstoring aanwezig in de vorm van (licht en trillingen) optische verstoring en geluid. Door het ontbreken van geschikt habitat, donkerte en rust en aanwezigheid van geschikt habitat als graslanden, uiterwaarden, akkers en open velden in de directe omgeving van het plangebied, zullen de soorten het plangebied nauwelijks tot niet gebruiken als leefgebied. Hierdoor is er geen sprake van aantasting van het leefgebied van deze soorten door verlies aan oppervlakte, sprake van versnippering of door mechanische effecten als betreding van het leefgebied. Door het ontbreken van watervoerende elementen in het plangebied, kan verstoring door chemische effecten via water worden uitgesloten.

Met het aanleggen van het nieuwe fietspad, zullen machines worden ingezet. In de huidige situatie is al sprake van verkeersbewegingen langs de N790 en verstoringen in de vorm van (licht, trillingen) geluid en optische

verstoring. In de aanlegfase kan dit toenemen. Dit is echter van tijdelijke aard. Ten opzichte van de huidige situatie zal in de nieuwe situatie (gebruiksfase) de verkeersbeweging en daarmee bijbehorende verstoringen, niet toenemen. Enkel zal het nieuwe fietspad enkele meters naar het westen komen te liggen, in de richting van open weide- en graslanden. Voor de genoemde weidevogels betekent dit dat de verkeersbeweging zich enkele meters richting potentieel leefgebied verplaatst. Doordat de ontwikkeling een fietspad betreft en de verkeersbeweging ten opzichte van de huidige situatie niet zal veranderen (het fietspad komt parallel aan de autoweg te liggen), is de toename van verstoring door geluid en optische verstoring relatief klein. Er is geen sprake van negatieve (significante) effecten van de geplande ontwikkeling tijdens de aanlegfase (aanleg fietspad) en gebruiksfase (verkeersbeweging over fietspad) voor instandhouding van de gekwalificeerde weidevogels.

6.7 Stikstof

Ten opzichte van de huidige situatie zal de verkeersbeweging in de gebruiksfase niet toenemen, waardoor eveneens geen sprake van significant negatieve effecten aanwezig zijn door stikstofdepositie in de gebruiksfase. Voor de aanlegfase van deze provinciale weg is een AERIUS- berekening noodzakelijk.

6.8 Cumulatieve effecten en externe werking

De activiteiten die afzonderlijk niet ernstig behoeven te zijn, maar die gezamenlijk mogelijk wel invloed hebben op het Natura 2000-gebied en de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen, worden de cumulatieve effecten genoemd. Activiteiten die binnen het Natura 2000-gebied Rijntakken worden uitgevoerd zijn niet bekend.

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, maar ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Er zijn op dit moment geen werkzaamheden bekend in de omgeving van de Rijntakken die kunnen zorgen voor een externe werking waardoor de beschreven effecten anders kunnen uitpakken.

7 Conclusie

Op basis van deze quickscan worden de onderstaande samenvattende conclusies getrokken.

7.1 Bescherming soorten

De ingreep zal naar verwachting tijdelijk leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele overige beschermde soorten. Hiervoor zijn door provincie Gelderland vrijstellingen opgesteld. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft, dan wel nieuw leefgebied ontstaat en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling indien het een ruimtelijke ontwikkeling betreft. Negatieve effecten op beschermde soorten worden dan ook niet verwacht.

Men dient wel met de onderstaande zaken rekening te houden:

- Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren;
- Men dient rekening te houden met de actieve periode van vleermuizen. Men dient werkzaamheden uitsluitend overdag uit te voeren en (bouw) verlichting niet onnodig te laten branden;
- Bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht (zie bijlage 3 “wettelijk kader”.

7.2 Bescherming gebieden

Het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen voor 14 habitattypen, 11 habitatsoorten, 12 broedvogelsoorten en 26 niet-broedvogelsoorten. Uit de uitgevoerde effectenbeoordeling wordt het volgende geconcludeerd.

7.2.1 Habitattypen

Directe en indirecte effecten op aanwezige kwalificerende habitattypen zijn uit te sluiten. Dit mede doordat betreffende habitattypen ter plaatse van de werkzaamheden ontbreken en de aanwezige effecten in de aanlegfase en gebruiksfase beperkt blijven tot het plangebied en een kleine zone eromheen.

7.2.2 Habitatsoorten

Negatieve effecten op de kwalificerende habitatsoorten zijn uitgesloten door het ontbreken van geschikt leefgebied ter plaatse van de werkzaamheden. Werkzaamheden worden op enige afstand uitgevoerd buiten het Natura 2000-gebied en buiten de invloedssfeer van de aanwezige leefgebieden. De werkzaamheden hebben dan ook geen invloed op de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende soorten.

7.2.3 Broedvogels

Negatieve effecten op de kwalificerende broedvogels zijn uitgesloten door het ontbreken van geschikt leefgebied ter plaatse van de werkzaamheden. Werkzaamheden worden op enige afstand uitgevoerd buiten het Natura 2000-gebied en buiten de invloedsfeer van de aanwezige leefgebieden. De werkzaamheden hebben dan ook geen invloed op de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende broedvogelsoorten.

7.2.4 Niet-broedvogels

Negatieve effecten op de kwalificerende niet-broedvogels zijn uitgesloten door het ontbreken van geschikt leefgebied ter plaatse van de werkzaamheden. Werkzaamheden worden op enige afstand uitgevoerd buiten het Natura 2000-gebied en buiten de invloedsfeer van de aanwezige leefgebieden. De werkzaamheden hebben dan ook geen invloed op de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende niet-broedvogelsoorten.

7.2.5 Stikstof

Ten opzichte van de huidige situatie zal de verkeersbeweging in de gebruiksfase niet toenemen, waardoor eveneens geen sprake van significant negatieve effecten aanwezig is door stikstofdepositie in de gebruiksfase.

7.2.6 AERIUS

Voor de aanlegfase van deze provinciale weg is een AERIUS- berekening noodzakelijk.

7.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt, enkel wat begroeiing aan de randzone van enkele percelen. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

7.4 Gelders natuurnetwerk

Het plangebied maakt onderdeel uit van de Groene Ontwikkelingszone (GO). Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van de GNN/GO. Er vindt geen wijziging van het bestemmingsplan plaats, zowel in de oude als in de nieuwe situatie blijft het plangebied voor verkeersdoeleinden behouden. Er worden daarom geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de GO significant aantasten. Een toetsing aan het GNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

7.5 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen hanteren de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

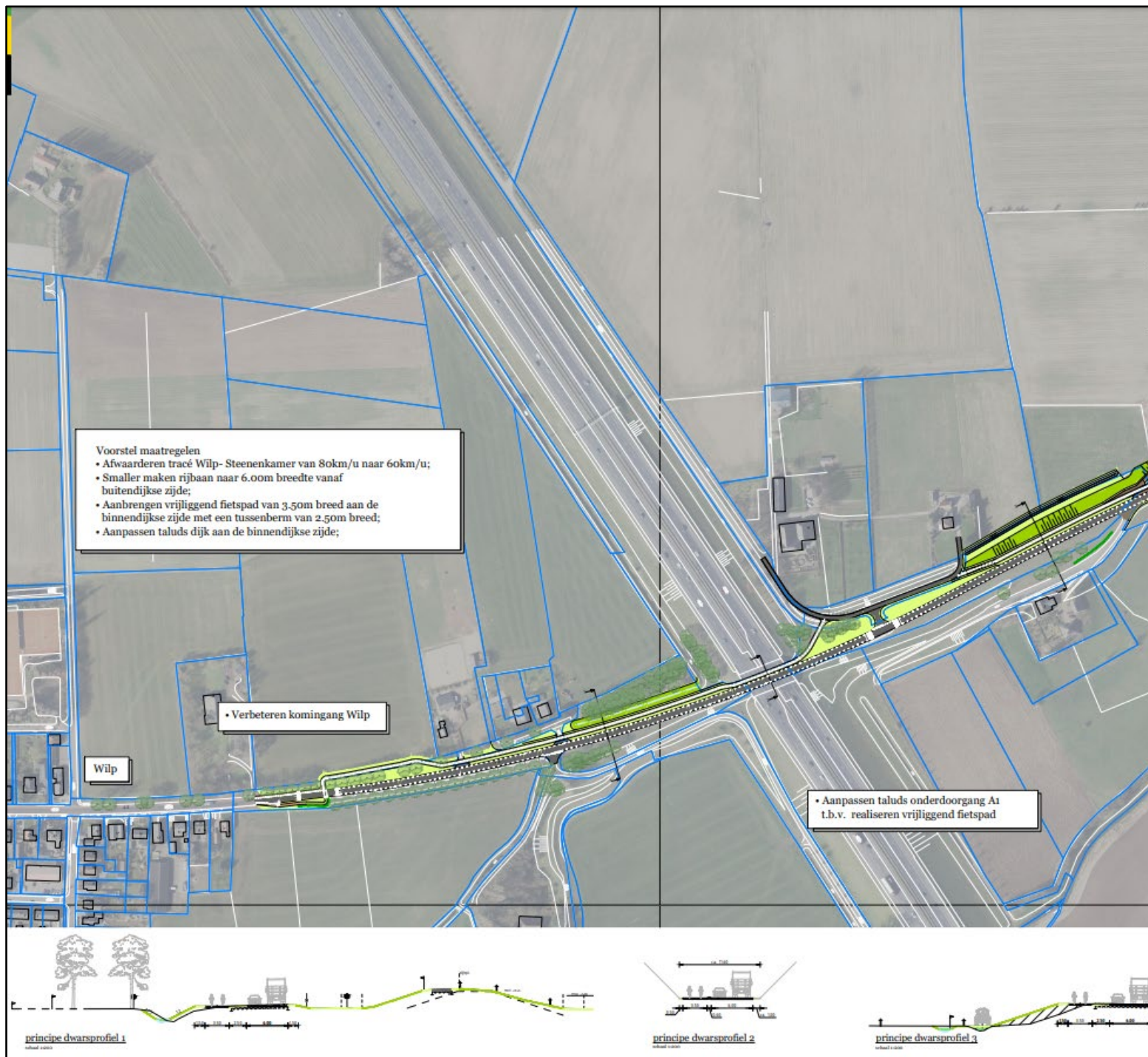
Voor onderzoeken waar alleen algemeen voorkomende soorten, de overige beschermde soorten van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn, mag worden volstaan met een geldigheid van 5 jaar. Waarbij ook geldt dat er in die periode weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen optreden.

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

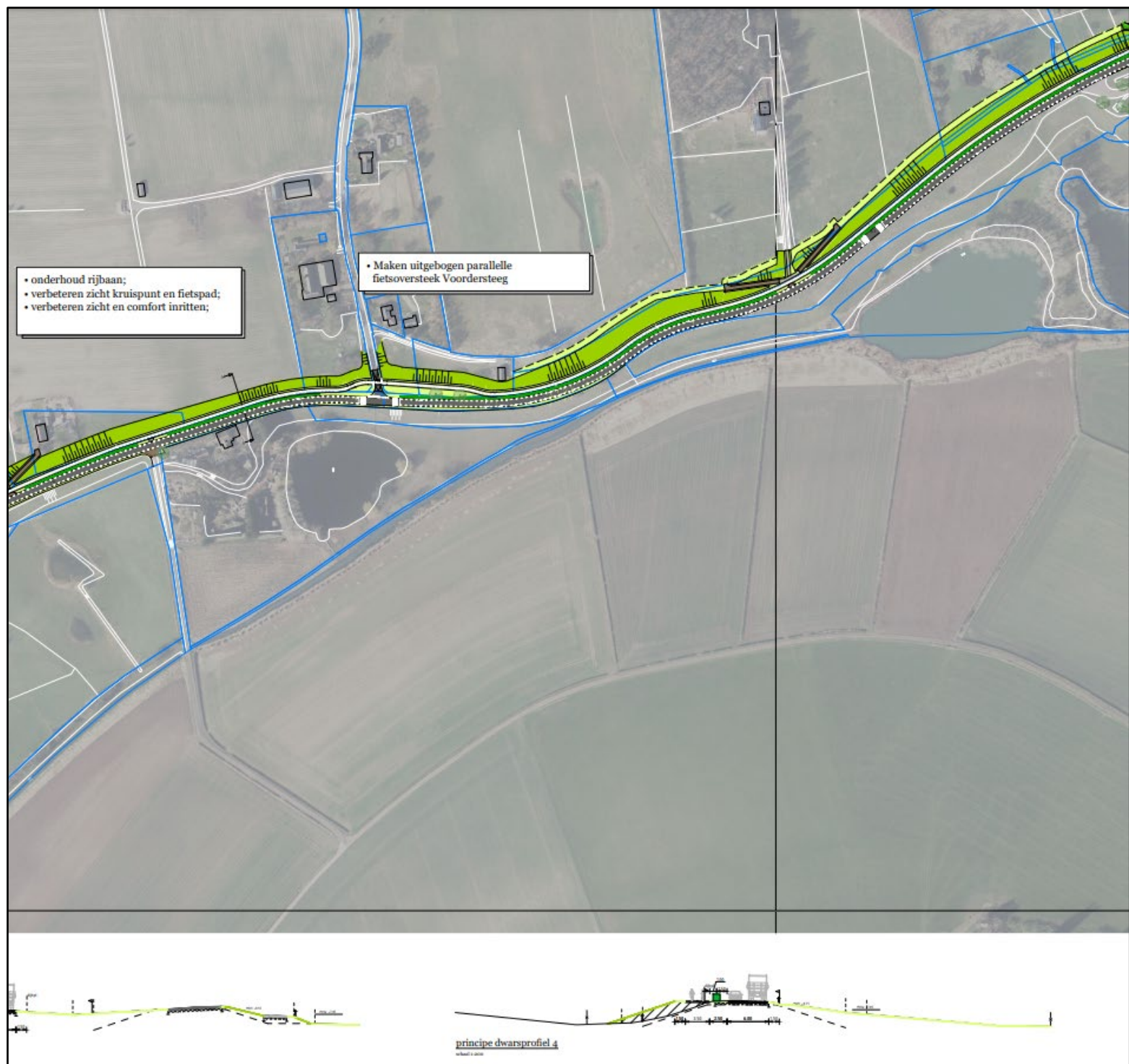
Literatuurlijst

- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). *De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Ecogroen (2019). *Bermeninventarisatie provincie Gelderland, in concept*. Zwolle: Ecogroen.
- Eelerwoude (2019). *Toetsing Wet natuurbescherming*. Culemborg: Eelerwoude.
- Kuijl, E., van der (2019). *Onderzoeksprotocol Plangebied N790/N791, Wilpsedijk te Wilp*. Zelhem: Hamaland Advies.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (1997). *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij.
- Limpens, H., P. Twisk & G. Veenbaas (2004). *Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invullingen kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen*. Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft / Zoogdiervereniging, Arnhem.
- Ministerie van Economische Zaken (2016). *Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen*. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. (2002). *Atlas van de Nederlandse broedvogels, - Nederlandse fauna 5*. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European invertebrate Survey – Nederland.
- Vogel R.L., Bouwma I., Koese B., Kranenbarg J., La Haye M., Odé B., Sierdsema H., Sparrius L., Verburg P. & Zollinger R. (2013). *Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn*. Sovon-rapport 2013.015. Sovon, Nijmegen.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. (2019). *Natura 2000-gebied Rijntakken*. Retrieved from <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=6&id=n2k38&topic=introductie>
- Provincie Gelderland. (2019). *Webkaart Natura 2000*. Retrieved from <http:// gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=cf084cb64bd349298e6f69a3d0937400>
- Provincie Gelderland. (2019a). *Omgevingsverordening provincie Gelderland*. Retrieved from https://gldanders.planoview.nl/planoview/NL.IMRO.9925.PVOmgverordening-vst1?s=SAAXIYAKQgF7vzJFhERCBAN4P4P_____wP38wJiAMdOCzhy3qgpM4ZOGbcCBA
- Provincie Gelderland. (2019b). *141 Apeldoorn - Twello*. Retrieved from https://geopub.prvgld.nl/dataset/POVE_B_Kernkwal_deelgeb/109863.html
- Provincie Gelderland. (2019c). *152 Wilpse Klei*. Retrieved from https://geopub.prvgld.nl/dataset/POVE_B_Kernkwal_deelgeb/109504.html
- Provincie Gelderland. (2019d). *Kernkwaliteiten GNN en GO*. Retrieved from http://kaarten.gelderland.nl/viewer/app/thema_kernkwaliteiten
- Soortinformatie: - www.zoogdiervereniging.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.nederlandsesoorten.nl
- www.vleermuisnet.nl
- Soorten: Bij12 (2017). *Kennisdocument Kamsalamander Triturus cristatus*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.

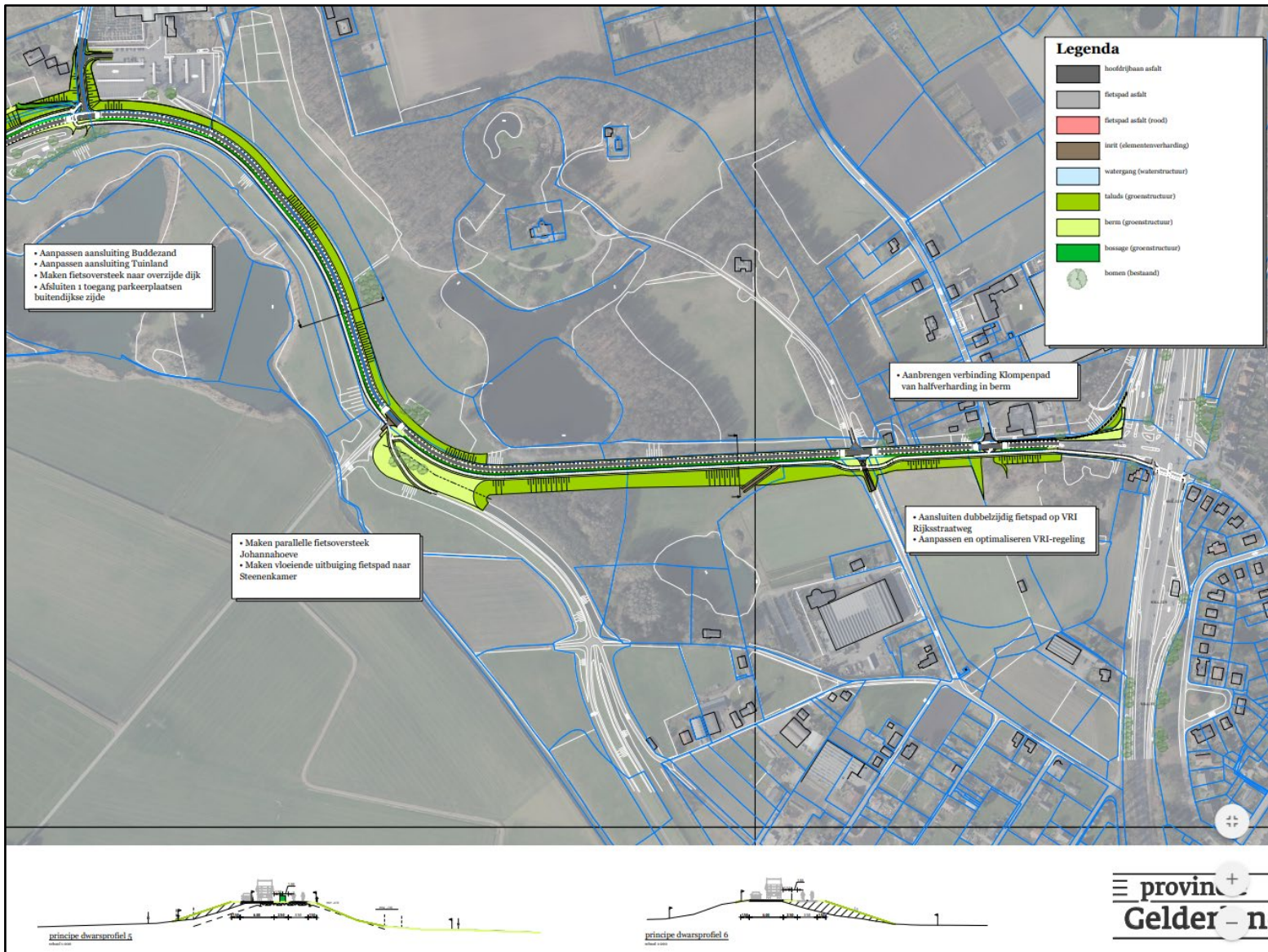
Bijlage 1 Inrichtingstekening traject N790/N791



Kaart 1 van 3



Kaart 2 van 3



Kaart 3 van 3

Bijlage 2 Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen

Kernopgaven (2)				
Kernopgaven (1)				
Doelstelling kwaliteit				
Doelstelling oppervlakte				
Landelijke staat van instandhouding				
Habitattypen				
H3130 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	>	>	3.02,W
H3240B - Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	-	>	=	
H3270 - Slikkige rivieroevers	-	>	>	3.13,🌳
H6120 - *Stroomdalgraslanden	--	>	>	
H6430A - Ruigten en zomen (moeraspirea)	+	=	=	
H6430B - Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	-	=	=	
H6430C - Ruigten en zomen (droge bosranden)	-	>	>	3.13,🌳
H6510A - Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	-	>	>	3.09,W
H6510B - Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	--	>	>	3.07,W
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	-	>	>	
H91E0A - *Vochtige alluviale bossen (zachtheutoelbossen)	-	=	>	3.07,W
H91E0B - *Vochtige alluviale bossen (essen- iepenbossen)	--	>	>	3.14
H91E0C - *Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	=	=	
H91F0 - Droge hardhoutoelbossen	--	>	>	6.08

Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende habitattypen.

Kernopgaven (3)				
Kernopgaven (2)				
Kernopgaven (1)				
Doelstelling populatie				
Doelstelling kwaliteit leefgebied				
Doelstelling omvang leefgebied				
Landelijke staat van instandhouding				
Habitatsoorten				
H1095 - Zeeprik	-	>	>	>
H1099 - Rivierprik	-	>	>	>
H1102 - Elft	--	=	=	>
H1106 - Zalm	--	=	=	>
H1134 - Bittervoorn	-	=	=	=
H1145 - Grote modderkruiper	-	>	>	>
H1149 - Kleine modderkruiper	+	=	=	=
H1163 - Rivierdonderpad	-	=	=	=
H1166 - Kamsalamandar	-	>	>	>
H1318 - Meervleermuis	-	=	=	=
H1337 - Bever	-	=	>	>

Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende habitatsoorten.

Kernopgaven (2)				
Kernopgaven (1)				
Omvang populatie (indicatief t.b.v. draagkracht leefgebied)				
Doelstelling kwaliteit leefgebied				
Doelstelling omvang leefgebied				
Landelijke staat van instandhouding				
Broedvogelsoorten				
A004 - Dodaars	+	=	=	45
A017 - Aalscholver	+	=	=	660
A021 - Roerdomp	--	>	>	20
A022 - Woudaapje	--	>	>	20
A119 - Porseleinhoen	--	>	>	40
A122 - Kwartalkoning	-	>	>	160
A153 - Watersnip	--	=	=	17
A197 - Zwarte Stern	--	=	=	240
A229 - IJsvogel	+	=	=	25
A249 - Oeverzwaluw	+	=	=	680
A272 - Blauwborst	+	=	=	95
A298 - Grote karekiet	--	>	>	70

Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende broedvogelsoorten.

Kernopgaven (2)						
Kernopgaven (1)						
Omvang populatie (indicatief t.b.v. draagkracht leefgebied)						
Instandhoudingsdoelstelling: Slaap- en rustplaats (s) / foerageergebied (f)						
Doelstelling kwaliteit leefgebied						
Doelstelling omvang leefgebied						
Landelijke staat van instandhouding						
Niet-broedvogelsoorten						
A005 - Fuut	-	=	=		570	
A017 - Aalscholver	+	=	=		1300	
A037 - Kleine Zwaan	-	=	=		100	3.10
A038 - Wilde Zwaan	-	=	=		30	3.10
A039 - Toendrarietgans	+	=	=	f	125	
A039 - Toendrarietgans	+	=	=	s	2800	
A041 - Kolgans	+	=	=	f	35400	
A041 - Kolgans	+	=	=	s	180100	3.10
A043 - Grauwe Gans	+	=	=	f	8300	
A043 - Grauwe Gans	+	=	=	s	21500	3.10
A045 - Brandgans	+	=	=	f	920	
A045 - Brandgans	+	=	=	s	5200	3.10
A048 - Bergeend	+	=	=		120	
A050 - Smient	+	=	=	f,s	17900	3.10 3.12,W
A051 - Krakeend	+	=	=		340	3.12,W
A052 - Wintertaling	-	=	=		1100	3.12,W
A053 - Wilde eend	+	=	=		6100	3.12,W
A054 - Rijstaart	-	=	=		130	3.12,W
A056 - Slobeend	+	=	=		400	3.12,W
A059 - Tafeleend	--	=	=		990	3.12,W
A061 - Kuifeend	-	=	=		2300	3.12,W
A068 - Nonnetje	-	=	=		40	3.12,W
A125 - Meekoet	-	=	=		8100	
A130 - Scholekater	--	=	=		340	3.12,W
A140 - Goudplevier	--	=	=		140	
A142 - Kievit	-	=	=		8100	3.12,W
A151 - Kemphaan	-	=	=		1000	
A156 - Grutto	--	=	=		690	3.12,W
A160 - Wulp	+	=	=		850	3.12,W
A162 - Tureluur	-	=	=		65	3.12,W

Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende niet-broedvogelsoorten.

Legenda

Habitattype, soorten, broedvogels en niet-broedvogels

Landelijke staat van instandhouding

+	gunstig
-	matig gunstig
--	zeer ongunstig

Relatieve bijdrage van het gebied in Nederland

++	groot (> 15%)
+	gemiddeld (2-15%)
-	gering (< 2%)

Habitattypen

Doelstelling voor oppervlakte en/of kwaliteit

=	behoud
>	uitbreiding
= (>)	uitbreiding met behoud van de goed ontwikkelde locaties
<	vermindering is toegestaan, ten gunste van met name genoemde habitatype
= (<)	achteruitgang ten gunste van ander habitatype toegestaan
> (<)	oppervlak staat in principe op uitbreiding, maar mag achteruit gaan ten gunste van ander habitatype

Soorten, broedvogels, niet-broedvogels

Doelstelling voor leefgebied en/of omvang populatie

=	behoud
>	uitbreiding/verbetering
<	vermindering is toegestaan
= (<)	achteruitgang ten gunste van andere soort toegestaan

Broedvogels

Relatieve bijdrage van het gebied aan de Nederlandse populatie

0	< 2%
+	2-15%
++	15-50%
+++	> 50%

Niet-broedvogels

Relatieve bijdrage van het gebied aan de Nederlandse populatie

-	0-2%
+	2-15%
++	15-50%
+++	50-100%
x	onvoldoende data
s	betreft slaapplaatsfuncties
(s)	betreft nachtelijke slaapplaatsen
f	betreft foerageerfuncties op grond van andere dan de reguliere monitoringsgegevens

" voor een naam betekend het prioritaire soort of habitatype;
achter een getal in de kolom omvang populatie duidt het op een regionaal
doel

Kernopgaven

W	wateropgave
	sense of urgency: beheeropgave
	sense of urgency opgave m.b.t. watercondities

3.02	Behoud beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden) H3260_B.
3.06	Behoud en uitbreiding van meren met krabbenscheer en fonteinkruiden H3150, in de vorm van strangen, in het bijzonder herstel van krabbenscheerbegroeiingen, ook als broedbiotoop van zwarte stern A197.
3.07	Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen en essen-iepenbossen) *H91E0_A en *H91E0_B uitbreiden mede ten behoeve van bever H1337.
3.08	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding rietmoeras met de daarbij behorende broedvogels (roerdomp A021, grote karekiet A298), aangevuld met noordse woelmuis *H1340.
3.09	Herstel glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) H6510_B en blauwgraslanden H6410.
3.12	Behoud en uitbreiding areaal van plas-dras situaties en ondiep water voor eenden, kwartelkoning A122, porseleinhoen A119 en steltlopers.
3.13	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden *H6120, glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) H6510_A.
3.14	Ontwikkeling droge hardhoutoibossen H91F0: groter oppervlakte en kwaliteitsverbetering.
6.08	Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2320, droge heiden H4030 en zandverstuivingen H2330 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten als duinpieper A255, korhoen A107, nachtzwaluw A224, draaihals A233 en tapuit A277.

Bijlage 3 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd².

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- Een vrijstelling geldt;
- Er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- Een ontheffing is verkregen.

² De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. De afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. De ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*).

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (*artikel 10*). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant.”*

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (SvI) van de soort. De SvI varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de SvI dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moeten inzicht worden gegeven in:

1. De SvI (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriele Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Programmatistische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatistische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebied een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatistische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.



Eelerwoude

www.eelerwoude.nl